

Het torenuurwerk van de Remigiuserkerk uit 1904

De Raad van de voormalige gemeente Hengelo Gld. besluit in juni 1904 om het oude versleten torenuurwerk te vervangen. De kosten worden geraamd op f 600,-. Het uurwerk werd dat jaar voor f 1050,- geleverd door de firma H. van den Kerkhof uit Aarle-Rixtel. (overschrijding budgetten is van alle tijden)!

Maar welk uurwerk heeft men toen gekocht? Er is geen merknaam te bekennen. Na enig speurwerk blijkt het een uurwerk van de firma Weule te zijn. Uurwerken van deze firma hebben historische waarde. Nader onderzoek laat zien dat de merknaam Weule van het frame is weggebeiteld en de beschadigingen zijn afgedekt met messing plaatjes. De firma Kerkhof heeft zo een eigen fabricaat willen presenteren.

Na de oorlog werden mechanische torenuurwerken vervangen door elektro- mechanische uurwerken. Zo ook, in het midden van de jaren 50, in Hengelo. Het oude torenuurwerk bleef in de toren staan totdat de ARBO in 1996 veiligheidseisen ging stellen aan het beklimmen van de toren. Er moesten bordessen worden aangelegd. Het torenuurwerk is bij die gelegenheid naar beneden gehaald.

Burgermeester van Beeck Calkoen was een liefhebber van torenuurwerken en met een budget van f 4.500,- restaureerden de heren Izaks en Baltink uit Neede het uurwerk en werd het in de hal van het gemeentehuis aan de Raadhuisstraat geplaatst. In 2011 is dit gemeentehuis gesloopt en is het torenuurwerk overgedragen aan de Oudheidkundige Vereniging Hengelo Gld.

Opstelling Torenuurwerk in de hal van het oude gemeentehuis

Hoe laat is het?

Verwarring wat betreft de tijd lag altijd en overal op de loer.

In het vakblad, voor horlogemakers Christiaan Huygens, beschreef een treinreiziger de situatie in Venlo in 1907:

Onlangs vertrok ik uit een plaatsje over de grens te 12.11 Duitse tijd en arriveerde te Venlo 11.42 spoortijd; de torenklok te Venlo stond op 12.07.

Mijn trein naar Amsterdam vertrok te 3.42. De vier uur die ik nog had, wilde ik besteden voor een uitstapje naar Tegelen.

De tram naar Tegelen stond reeds voor het station.

Hoe laat vertrek je conducteur? Te 12.50 mijnheer.

Nu, dan ga ik nog een half uurtje de stad in.

Pardon mijnheer. Wij gaan nu, het is al over tijd.

Maar het is toch pas 11.52? Jawel, maar wij rekenen Duitse tijd.

Terug naar huis

De kerktoeren is door de voormalige gemeente Hengelo Gld. overgedragen aan de SOGK (Stichting Oude Gelderse Kerken).

In 2021 heeft De Olde Kaste, de Oudheidkundige Vereniging Hengelo Gld., in overleg met deze stichting en met behulp van De Vrienden van de Remigiuserkerk het torenuurwerk weer naar huis gebracht.

Stichting Oude
Gelderse Kerken

<https://www.oudegeldersekerken.nl/>

<https://www.vriendenhengloseremigiuserkerk.nl/>

De Olde Kaste
Oudheidkundige Vereniging Hengelo Gelderland

<https://deoldekaste.nl/>

Johann Friedrich Weule, Bockenem (in de Harz), 1811 – 1897, richtte in 1837 een werkplaats op voor de fabricage van huisuurwerken.

In 1847 brandde zijn bedrijf, met bijna de gehele stad, af. Bij de wederopbouw startte hij een fabriek voor torenuurwerken.

Vanwege het toepassen van moderne technieken werd de firma snel beroemd. Rond 1900 nam zijn zoon de zaak over en groeide het bedrijf uit tot één van de grootste torenuurwerk fabrieken van Duitsland.

In 1920 had het bedrijf 75 medewerkers. Torenuurwerken van Weule zijn van uitstekende kwaliteit en zijn, met het noodzakelijke onderhoud, feitelijk onverslijtbaar.

Na de tweede Wereldoorlog nam de concurrentie van fabrikanten van elektro-mechanische torenuurwerken snel toe. Weule heeft daarop te laat gereageerd.

Op 18 maart 1953 ging het bedrijf failliet en kwam een einde aan deze zeer belangrijke Duitse torenuurwerk fabriek.